

SLT 33145

HUGO ALFVÉN

FESTSPEL

för stor orkester (5'37")
op. 25 (1907-1908)
Stockholms
filharmoniska orkester
Dirigent Stig Westerberg

MIDSOMMAR- VAKA

Svensk rapsodi nr. 1 (13'23")
op. 19 (1903)
Kungl. Hovkapellet
Dirigent Tonsättaren

DALARAPSODI

Svensk rapsodi nr. 3 (21'05")
op. 48 (1937)
Stockholms
filharmoniska orkester
Dirigent Stig Westerberg

Inspelningarna gjorda i Kungl. Musikaliska Akademiens hörsal: Festspel och Dalarapsodi den 9 maj 1957 under tonsättarens överinseende. Midsommarvaka, den första svenska stereoinspelningen av seriös musik, den 7 oktober 1954.

Omslagsbild Midsommardans, oljemålning av Anders Zorn.

Producent Hans Peter Kempe.

Hugo Alfvén

Hugo Alfvén (1872-1960) made himself a name in Swedish music before the turn of the century. From the very start, it seems, he knew the technique of composition, had the resources of the orchestra well in hand.

He painted with the colours of late romanticism, evident in his first major success, the internationally known "Midsummer's Vigil". This work was published in 1903 but conceived during the summers 1892-1895 which he spent in the Stockholm archipelago. The gay barn dances at midsummer inspired him to express in music the delights of these long and bright nights.

The Dalecarlian Rhapsody, composed in 1937, is coloured by the large forests north of Lake Siljan. Its basic theme is a young herdsmaid, her loneliness, dreams and longings.

Comparing the two works, Alfvén stressed the difference between them thus: "Both describe the Swedish mind and Swedish nature. The Dalecarlian Rhapsody paints the darkness of our nature and the melancholy temperament of the Swedes. It is sad music, the music of the wild forests, and it is only momentarily brightened by some happier tunes and dances. The melodies I used here contain, in my opinion, the most valuable folk music that Sweden possesses. I have not changed a note in these tunes. The melodies are too noble and too exquisite to permit any meddling. The Midsummer's Vigil, on the other hand, pictures the season of light in our country, Midsummer, when all nature awakens to play and people are happy. Here I have treated the folk tunes freely, made them the building blocks in a purely symphonic movement. I have juggled with them, used counterpoint, stretti and expansions. In other words, a completely different technique from that of the Dalecarlian Rhapsody. I must admit, however, that to myself, the Dalecarlian Rhapsody is closer to my heart."

The Festival Music, which begins this record, was commissioned by the Royal Dramatic Theatre for the inauguration in 1908 of its present building.

Uppslaget till rapsodin "Midsommarvaka" fick Hugo Alfvén under trägna besök i Stockholms skärgård somrarna 1892-1895. Han bevistade otaliga logdanser, ibland till och med i egenskap av spelman. På den tiden var han fiolist och hyste redan ett stort intresse för folklåtar, som han ofta kunde på sina fem fingrar. Midsommartidens glädje manade så småningom fram hos honom en längtan att på notpapperet fånga något av den långa, ljusa nattens stämning. "Och som i en dröm började jag arbetet," berättar han.

Han framhåller att "Midsommarvaka" är en rapsodi, men i ännu högre grad en symfoniskt utarbetad tondikt, byggd på ett rent visuellt program. Färdigskriven 1903 har den blivit det som tonsättaren önskat, nämligen "en lovsång över det svenska folklynnnet och den svenska naturen vid midsommartid".

"Dalarapsodin" från 1937 är präglad av den allvarliga naturen i de stora skogarna norr om Siljan. Alfvén har här sökt skildra en ung vallflickas ensamhet, hennes drömmar och hennes längtan.

Tonsättaren har jämfört de två verken på följande sätt: "De är båda en skildring av svenskt psyke och svensk natur. Dalarapsodin skildrar mörkret i vår natur och i svenskens melankoliska temperament. Det är dyster musik, ödeskogarnas musik, och den lyses bara upp på några ställen av gladare toner och danser. De melodier jag här använt är enligt min mening den vackraste melodiskatt, som Sverige äger. I dessa låtar har jag inte ändrat en ton. Melodierna är för ädla och för fulländade för att man skulle göra den ringaste ändring. Midsommarvaka däremot handlar om ljuset i vårt land, om midsommaren, när hela naturen lyser och leker och människorna är glada till sinnet. Här har jag behandlat folkmelodierna mycket respektlöst och låtit dem bli byggnadsstenar i en rent symfonisk sats. Jag har jonglerat med dem kontrapunktiskt, gjort trångföringar och komplicerade sammanbindningar och brett ut dem i dubbla tempi. Med andra ord: det är en helt annan teknik jag använt i Midsommarvaka. Själv måste jag dock tillstå att Dalarapsodin står mitt hjärta närmare."

För Kungl. Dramatiska Teaterns invigning 1908 beställdes av Alfvén ett festspel för stor orkester, vilket emellertid kom att orsaka tonsättaren vissa bekymmer. Tiden var knapp och "ingivelsen, den eländiga ingivelsen strejkade totalt". Men vid ett besök hos Verner von Heidenstam, då diktaren målade fram Karl XII och hans polska fälttåg, hovfester och karolinernas bravader, började han se syner, den ena mer fascinerande än den andra. "Fantasiens himmelska olja pressades droppe för droppe in i det torra låset i min skalle, löste den fastrostade fjädern och smorde muttrar och skruvar, vilka snart började fungera som vanligt." Resultatet blev denna Festens musik, där polonäsen forssade som "skummande champagne". Frank Hedman